

Efesus

Efesus niŋ Yesuyen alya bereya hitte Pol beleŋ asaŋ kayyiŋ

1 ¹Nebe Pol, Al Kuruŋ beleŋ basija nirde Yesu Kristuyen mere basaŋ al, aposel niryiŋ. Niŋgeb ne beleŋbe deŋ Efesus taunde niŋ mar, Al Kuruŋ diliŋde wukkeŋ haŋ, irde bitiŋde mat fudinde wor po Al Kuruŋ gama irde haŋ mar goke teŋ asaŋ gago kaŋ hime.

²Irde Adoniniŋ Al Kuruŋya Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu Kristuya beleŋ buniŋeŋ dirde igit igit dirdeb bitiŋ yisikamke igit po hiwoŋ yeŋ nurde hime.

Al Kuruŋ beleŋ guram dirde tareŋ dirde hi

³Be, Doyaŋ Al Kuruŋninŋ Yesu Kristu Naniŋ Al Kuruŋ turuŋ irde hitek. Yeŋbe neŋ gayen Yesu Kristuya hiteke tonniniŋ guram yirde saŋiŋ yirtek det goyen tumiaŋ duneŋ hiyen. ⁴Al Kuruŋbe naŋkiŋya megeŋya ma forok yirdeya neŋ gayen Yesu niŋ teŋbe basija diryiŋ. Basija diryiŋ goyenbe yeŋ diliŋde wukkek heŋ ulniniŋde merem moŋ hinayiŋ yeŋ basija diryiŋ. Yeŋbe neŋ gayen bubulkunje wor po yeŋ nurde duneŋbe ⁵diriŋne weŋ henayiŋ yeŋ bikkeŋ wor po basija diryiŋ. Niŋgeb Yesu Kristu gobe dumulgaŋ teŋ teŋ meteŋ niŋ kateŋbe kamyiŋ. Al Kuruŋ beleŋ mata go tiyyiŋ gobe yingende dufayde po gwaha tiye yeŋ amaneŋ nurdeya mata gogo tiyyiŋ. ⁶Niŋgeb neŋ buniŋeŋ dirde igit igit diryiŋ goke turuŋ irde hitek. Yeŋbe Urmiŋ goyen bubulkunje wor po yeŋ nurde uneŋ hiyen geb, Urmiŋ goke teŋ neŋ gayen buniŋeŋ dirde igit igit diryiŋ gobe turuŋ yaŋ wor po. Go diryiŋ gobe neŋ beleŋ wol henayiŋ yeŋ nurdeya ma gwaha diryiŋ. Niŋgeb gwaha diryiŋ al Al Kuruŋ goyen turuŋ irde hitek.

⁷Al Kuruŋ beleŋ buniŋeŋ dirde igit igit diryiŋ gobe kuruŋ wor po. Niŋgeb gogo Yesu darim wok irde kamyiŋ gore po mata buluŋninŋ halde duneŋbe dumulgaŋ tiyyiŋ. ⁸Niŋgeb Al Kuruŋ beleŋ buniŋeŋ dirde igit

igij dirde heŋya dufay wukkekya meremiŋ keŋkela bebak teŋya kuŋ kuŋ tareŋ dunuŋ gobe gwahade kura yetek moŋ. Kuruŋ wor po.

⁹Bikkeŋbe Al Kuruŋ beleŋ Yesu Kristube meteŋ gwahade gwahade tiyyeŋ yeŋ nurde hinhin dufay gobe banare po hinhin geb, al beleŋ bebak ma teŋ hinhan. Gega Al Kuruŋ yiŋgeŋ naŋkiŋeŋ gobe gayenter forok yitiŋ hi. Irkeb dufaymiŋ banare niŋ goyen kawan forok irke keneŋ bebak teŋ haŋ. ¹⁰Dufay kiryiŋ gobe gahade: naŋkiŋeŋ goyen forok yekeb det banare niŋya kawan niŋya, irde megen niŋya naŋkiŋeŋ niŋya kuruŋ gayen tumŋaŋ yawaŋ gabu yirdeb Yesu Kristube det kuruŋ gote doyaŋ almiŋ iryiŋ.

¹¹Niŋgeb Israel mar bana neŋ gayen wor Yesuya hitekeb Al Kuruŋ beleŋ alya bereyane heŋ detne igit igij goyen yawarnaiŋ yeŋ basiŋa diryiŋ. Yeŋbe dufay kura kerdeb go po gama irde hiyen geb, bikkeŋ dufaymiŋ kiryiŋ goyen po gama irde basiŋa diryiŋ. ¹²Gwaha diryiŋ gobe, “Yeŋ wa meheŋ heŋ Yesu Kristu niŋ dufaymiŋ tareŋ irde, yeŋ ge po doyaŋ heŋ Al Kuruŋ saŋiŋmiŋ turŋuŋ yaŋ goyen turuŋ irde hinaiŋ,” yeŋbe gogo neŋ wa basiŋa diryiŋ. ¹³Be, deŋ wor Al Kuruŋ beleŋ dumulgaŋ teŋ teŋ niŋ yitiŋ mere igit fudinde goyen nuramiŋ. Irdeb Yesu Kristu niŋ dufaytiŋ tareŋ iramiŋ geb, Holi Spirit duneŋ yeŋ bikkeŋ Al Kuruŋ beleŋ biŋa tiyyiŋ goyen dunyiŋ. Holi Spirit dunyiŋ gobe nere alya bereya yeŋ kawa dirdeb gogo Holi Spirit dunyiŋ. ¹⁴Holi Spirit dunyiŋ gobe neŋ beleŋ go keneŋbe kame Al Kuruŋyen det igit goyen yawartekke nende henayiŋ goyen bebak dird dird niŋ dunyiŋ. Be, det yawartek gobe Al Kuruŋ beleŋ alya bereyamiŋ yumulgaŋ teŋ teŋ meteŋ miŋ uryiŋ goyen kuŋ kuŋ pasi iryeŋ goyenter gab det goyen yawartek. Niŋgeb Al Kuruŋ beleŋ meteŋ kuruŋ turŋuŋ yaŋ wor po tiyyiŋ goyen goke turuŋ irde hitek.

Pol beleŋ Al Kuruŋ gusuŋaŋ iryiŋ

¹⁵Niŋgeb deŋ beleŋ Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu niŋ dufaytiŋ tareŋ irde, Al Kuruŋyen alya bereya niŋ amaeŋ nurde yuneŋ haŋ gote mere momoŋtiŋ nurmiriŋde mat waŋ waŋ ¹⁶gayenter wor deŋ ge teŋ Al Kuruŋ igit wor po nud uneŋ uneŋ niŋ bada ma heŋ hime. Nebe Al Kuruŋ mere irde henyabe deŋ ge bene sir ma yeŋ hiyen. ¹⁷Irdeb Doyaŋ Al Kuruŋniŋ Yesu Kristuyen Naniŋ Al Kuruŋ deŋem turŋuŋ yaŋ wor po gore Holi Spirit dunke dufaytiŋ wuk irde Al Kuruŋbe al dahade goyen deŋ goyen dikala dirwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde himyen. Gogab Al Kuruŋbe al gwahade yeŋ keŋkela wor po nurde uneŋbe yeŋya kadom nud gunęŋ teŋ hinayiŋ. ¹⁸Irde dufaytiŋ wuk yeke alya bereya Al Kuruŋ beleŋ hoy yirtiŋ mar goyen kame igit wor po yiryeŋ gobe dahade goyen bebak tiwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde himyen. Al Kuruŋ beleŋ alya bereyamiŋ yuneŋ yeŋ detmiŋ gitik tiyyiŋ gobe kuruŋ turŋuŋ yaŋ wor po goyen bebak tiwoŋ yeŋ nurde

hime. ¹⁹ Irde nej Yesu niŋ dufayniniŋ saŋiŋ irtiŋ mar bana Al Kuruŋyen tareŋ daha mat meteŋ kuruŋ wor po teŋ hi goyen keŋkela bebak tiwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde himyen. Tareŋmiŋbe kuruŋ wor po, tareŋ hoyŋ kura goya tuŋande yetek moŋ. Irde saŋiŋmiŋ nej bana meteŋ teŋ hi gobe tareŋ hoyŋ moŋ. ²⁰Tareŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ Yesu Kristu kamyiŋde mat isaŋ heŋbe yende gasuŋde tukuŋ Doyaŋ Al Kuruŋ irde haniŋ yase beleŋ kiriyŋ tareŋ goyen. ²¹Niŋgeb Yesu gobe megen gar niŋ doyaŋ mar kurayen kurayen gote saŋiŋ folek wor po. Yeŋbe al deŋem yaŋ gayenter haŋya kame forok yeŋ hinayiŋya kuruŋ gote tareŋ folek wor po. ²²Al Kuruŋ beleŋ det kuruŋ gayen doyaŋ yird yird tareŋbe Yesu unyiŋ. Yeŋ beleŋ Yesu doyaŋ al iryiŋ gobe Yesuyen alya bereya sios niŋ teŋbe gogo gwaha iryiŋ. ²³Sios gobe Yesuyen uliŋ pigin, irde Yesu yinggeŋbe tonan. Yeŋ po ga megeŋya naŋkiŋya irde det kuruŋ gayen doyaŋ yirde hi. Niŋgeb det kura epte ma yiŋgeŋ muŋ po pat yeŋ hoyŋ po hiyeŋ. Yesu Kristu goreb sios bana goŋ heŋ doyaŋ yirde hi geb, alya bereyamiŋ kura epte ma yiŋgeŋ muŋ po hiyeŋ. Tumŋaŋ ala yende yufukde po hinayiŋ.

Al Kuruŋ beleŋ al gergeŋ diryiŋ

2 ¹Bikkeŋ deŋbe Al Kuruŋyen mere ma nurdeb mata buluŋ teŋ hinhan geb, Al Kuruŋ diliŋdebe al kamtiŋ hinhan. ²Goyarebe megen niŋ mata buluŋ po gama irde hinhan. Irdeb uŋgura saŋiŋ miŋyaŋ naŋa kota ga haŋ gote doyaŋ alyen mere po nurde gama irde hinhan. Go uŋgura goreb gayenter alya bereya Al Kuruŋyen mere pel irde haŋ mar goyen doyaŋ yirde hi. ³Bikkeŋbe nej wor tumŋaŋ mel go haŋ gwahade goyen heŋbe ulniniŋde amaq hetek dufay po gama irde hinhet. Irdeb daha mat daha titekeb ulniniŋde amaqen nurtek dufay goyen bininiŋ bana makiŋ irtewoŋ yeŋ nurde hinhet. Go teŋ hinhetya goyenbe Al Kuruŋ beleŋ mata buluŋ teŋ haŋyen mar goke bearar teŋ gote muruŋgem buluŋ gitik iryiŋ goyen nej wor tetek belŋeŋde hinhet.

⁴Goyenpoga Al Kuruŋyen buniŋeŋbe kuruŋ wor po, irde nej gayen bubulkujne wor po yeŋ nurd nurd matamiŋ goyen manaq kuruŋ wor po. ⁵Niŋgeb mata buluŋniŋ gore po mudunkeb Al Kuruŋ diliŋdeb kamtiŋ hinhet gega, Yesu Kristu kamyiŋde mat isaŋ hiriŋ gwahade goyen po, nej manaq diliŋdeb al gergeŋ wor po diryiŋ. Al Kuruŋ beleŋ gwaha mat dumulgaŋ tiyyiŋ gobe buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dire yeŋbe gogo gwaha diryiŋ. ⁶Neŋbe Yesu Kristuya awalikde hite. Niŋgeb Al Kuruŋ beleŋ Yesu Kristu kamyiŋde mat isaŋ hiriŋ gwahade goyen po, nej manaq al gergeŋ diryiŋ. Irdeb Al Kuruŋyen gasuŋde gor Yesuya heŋ detmiŋ doyaŋ yirde hinayiŋ yeŋbe gogo al deŋem yaŋ diryiŋ. ⁷Nej gayen Yesu Kristuya hitekeb gogo igiŋ igiŋ diryiŋ. Al Kuruŋ beleŋ go diryiŋ gobe buniŋeŋmiŋ kuruŋ wor po goyen kawan irmeke al kame hinayiŋ mar wor keneŋ bebak teŋ hinayiŋ yeŋbe gogo gwaha diryiŋ.

⁸Dejbe Al Kuruj beleq dumulgaq tike igin haq gobe dindikejde tarende moq. Al Kuruj beleq bunijej dirde faraq durkeb Yesu niq dufaytiq tareq iramiq geb, gogo dumulgaq tiyyiq. Dumulgaq tiyyiq gobe duliq dumulgaq tiyyiq. ⁹Mata igin kura ma teq hikeya dumulgaq tiyyiq. Gogab al kura mata igin teq hiyej goke epte ma yingej ge turuq turuq teq hiyej. ¹⁰Al Kurujbe al gergej dird dird al. Ningeb mata igin teq hinayiq yejbe Yesu Kristuya nejya gabu dirde ujkurej po dirdeb gergej wor po diryiq. Gwaha diryiq gobe neq gayen mata igin teq hinayiq yej bikkej dufaymin kiriyij goyen po gama irde gwaha diryiq.

Yuda marya al miq hoyanja yade al miq ujkurej iryiq

¹¹Be, guba yej yej mata gobe uliinde niq mata po geb, gayenterbe miq miymoq. Goyenpoga Yuda marbe mata gobe fudinde yej nurde gama irde hanjen. Irdeb yingej ge yej, “Nejbe guba yitiq mar geb, Al Kurujyen alya bereya,” yej hanjen. Irde deq al miq hoyanbe, “Guba ma yej duntiq geb, Al Kurujyen alya bereya moq,” dinej hanjen. Ningeb dejbe bikkej dahade hinhan goyen bitiq sir ma yiyyeq. ¹²Goyareb dejbe Yesu Kristuya gambuej ma hinhan. Irde Israel mar bana ma hinhan. Irdeb Al Kuruj beleq alya bereyamiq detmiq yunej yej biqa tiyyiq go tetek ma po hinhan. Dejbe megen gar hej Al Kuruj ma nurd unej hinhan geb, al gore kura igin diryej yej ma po nurde hinhan. ¹³Bikkejbe Al Kuruj bindere muq kura ma hinhan, gisaw wor po hinhan. Gega gayenterbe Yesu Kristu beleq deq ge teq darim wok irde kamyiq goke teqbe yejya hej Al Kuruj bindere wor po haq.

¹⁴Yesu Kristube al biq yisikamke igin hej hej gote miq al. Ningeb bikkej neq Yuda marya deq al miq hoyanja kahaltebe bipti saniq kuruj wor po hinhin gega, Yesu kamyiq goreb bipti goyen upew uryiq. Irdeb neq gayen gabu dirke al miq ujkurej po hitiq hite. Yej beleqbe neq kahalte bipti kuruj kadom igin ma nurd gunej teq hoyan hoyan hitien goyen upew uryiq. ¹⁵Yeje neq ge teq kamyiq geb, goke teqbe Moseyen sabaya gote saba mukjej kurayen kurayen katiq kuruj goyen pasi kiriyiq. Go tiyyiq gobe Yuda marya al miq hoyanja goyen yawaq gabu yirde al miq ujkurej gergej, Yesuyen alya bereya yird yird niq tiyyiq. Ningeb go mata tiyyiq gore dirkeb gago awalikde hite. ¹⁶Yeje Yuda marya al miq hoyanja kahalte asogo hiyen goyen kuruse hende kamyiq gore po pasi kiriyiq. Irdeb al miq irawa goyen yawaq gabu yirde al miq ujkurej po iryiq. Gwaha diryiq gobe neq gayen tumjaq Al Kurujya awalikde hinayiq yejbe gogo dumulgaq tiyyiq. ¹⁷Yej beleq waqbe deq Al Kuruj bindere ma hinhanya neq Yuda mar Al Kuruj bindere hinhet marya gayen tumjaq awalikde hej hej niq mere igin goyen momoj diryiq. ¹⁸Ningeb deqya nejya tumjaq Yesu Kristu beleq meten tiyyiq goke Holi Spirit titiriq geb, yende tarendebe epte Adoniniq Al Kuruj hitte kutek hite.

Al Kuruŋyen ya balem wor pobe neŋ gago

¹⁹Ninjeb deŋ al miŋ hoyaq goyen gayenterbe albak yara ma haŋ. Neŋ gayen Al Kuruŋyen gasuŋde hite gwahade goyen po, deŋ wor gor niŋ alya bereya haŋ. ²⁰Neŋ aposelya Al Kuruŋyen mere basaq mar porofetyabe ya tola yara. Irde Yesu Kristu yingenebe armo tola go gwahade goyen. Munaq deŋbe tola yimiytiŋ goyen hende ya irtiŋ go gwahade. ²¹Ya kiŋkiniŋya ya ird ird det kuruŋ gobe kahalte niŋ tola kuruŋ goyenter basaq hitiŋ haŋ gwahade goyen po, neŋ wor tumŋaq Yesuyen yufukde gabu irde uŋkureŋ po hite. Ninjeb neŋ tumŋaq gare po Al Kuruŋyen ya balem go gwahade yara hite. ²²Munaq deŋ wor Yesuya awalikde haŋ geb, nerŋa tumŋaq gabu dirde Al Kuruŋ diliŋde ya balem wor po dirde hi. Gogab Holi Spiritbe igit den bana hiyeŋ. Holi Spirit hiyeŋde gorbe Al Kuruŋ wor hiyeŋ geb, gogo gabu dirde Al Kuruŋ diliŋde ya balem yara dirde hi.

Al Kuruŋyen dufay banare hitiŋ goyen kawan forok yiriŋ

3 ¹Ninjeb goke teŋbe ne Polbe deŋ Yuda mar moŋ al miŋ hoyaq niŋ teŋ Yesu Kristuyen meteŋ teŋ himeke al beleŋ nad koyare nerke gago hime. ²Fudinde, Al Kuruŋ beleŋbe alya bereya bunijen yirde igit igit yird yird meteŋ goyen deŋ ge teŋ ne nunyiŋ gobe nurde haŋ gogo. ³Ninjeb Al Kuruŋbe dufaymiŋ banare hinhin goyen nikala niryiŋ. Irkeb asaŋde gar meheŋde goke muŋ kura kayhem gogo. ⁴Ninjeb deŋ beleŋ kapyaq heŋbe Yesu Kristu niŋ yitiŋ mere gote miŋ banare niŋ goyen ne daha mat nurde hime goyen bebak tinayıŋ. ⁵Bikkeŋbe Al Kuruŋ beleŋ meremiŋ banare niŋ goyen kawan ma irde hinhin. Goyenpoga gayenterbe Holi Spirit beleŋ neŋ aposelya porofetya Al Kuruŋ diliŋde wukkek hityen gayen bebak diryiŋ. ⁶Be, meremiŋ banare niŋ gobe gahade: Yesu Kristu niŋ yitiŋ mere igit goyen nurde yeŋya heŋbe deŋ al miŋ hoyaq wor neŋ Yuda marya tumŋaq detmiŋ igit Al Kuruŋ beleŋ duneŋ yiriŋ gote miŋ mar hetek. Irde deŋya neŋyabe al miŋ uŋkureŋ po hitiŋ. Irde Al Kuruŋ beleŋ alya bereyamiŋ gwahade gwahade yireŋ yeŋ biŋa tiyyiŋ gobe neŋ tumŋaq yawartek.

⁷Al Kuruŋbe bunijen nirde igit igit nirde yende meteŋ teŋ teŋ tareŋ nunyiŋ. Irdeb Yesu niŋ yitiŋ mere igit gayen tagal tagal meteŋ nunyiŋ. ⁸Nebe Al Kuruŋyen alya bereya kuruŋ haŋ bana goŋ al kura deŋem miŋmoŋ wor po yeŋ nurde yuneŋ harŋen gote yufukde hime. Goyenpoga Al Kuruŋ beleŋ al mali ne gahade gare meteŋ titek moŋ gayen meteŋ goyen nunyiŋ. Irkeb Yesu Kristu beleŋ alya bereya igit igit yirde hi gobe kuruŋ wor po neŋ al beleŋ epte ma bebak titek goyen al miŋ hoyaq hitte tukun tagalde hime. ⁹Al Kuruŋ naŋkiŋya megenya yiryiŋ al gore bikkeŋ wor po damam damam kuŋ hinhan kuruŋ goyen dufaymiŋ banare hinhin goyen al tumŋaq kawan po momon yirde tukun hayiŋ ninyiŋ geb, gago tagalde tukun hime.

¹⁰ Yer beleq gwaha tiyyiŋ gobe dufaymiŋ wukkej igit wor po kurayen kurayen goyen Yesuyen alya bereya sios beleq kawan forok yirde hinayin yeŋ gogo gwaha tiyyiŋ. Gogab Al Kuruŋyen miyoŋ yinjeŋya haŋ goya uŋgura naŋa kota ga haŋ kuruŋ goyen Al Kuruŋyen dufay wukkej kurayen kuruŋ goyen nurde bebak tinayiŋ. ¹¹ Al Kuruŋ beleq mata go tiyyiŋ gobe bikkej wor po megenja naŋkiŋya ma forok yekeya mata goyen tiyeŋ yeŋ nurde hinhin goyen kuŋ kuŋbe Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu meteŋ tiyyiŋde gor matbe dufaymiŋ goyen kawan forok iryiŋ.

¹² Neŋbe Yesu niŋ dufayniniŋ saŋiŋ irde yeŋya hite geb, Al Kuruŋ hitte kuŋ kuŋ niŋ kandukkej ma nurde hitek. Irde fudinde yeŋbe neŋ ge amajeŋ nurde hi go yeŋ hekkej nurdeya igit yeŋ hitte kutek. ¹³ Niŋgeb kanduk kuruŋ keneŋ hime gayen gake, “Neŋ ge teŋ gogo kanduk keneŋ hi,” yeŋ nurdeb goke bitiŋde buluŋeŋ ma nurnayiŋ. Kanduk teŋ hime gabe deŋtiŋ turŋuŋ yaŋ heŋ heŋ ge gago teŋ hime geb, goke ma nurnayiŋ.

¹⁴ Niŋgeb goke teŋbe dokolhoŋne yuguluŋ teŋ Adoniniŋ doloŋ irde turuŋ irde hime. ¹⁵ Yeŋbe gasuŋmiŋde niŋ miyoŋ yagoya alya bereya megen haŋ goya kuruŋ goyen yiryiŋ. Irdeb yende naniŋ hiriŋ geb, deŋe buda kuruŋ gobe yeŋ hitte mat forok yamiŋ. ¹⁶ Niŋgeb nebe Adoniniŋ tareŋmiŋ turŋuŋ yaŋ hende wor po gore Holi Spirit dunke dufaytiŋ tareŋ irwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde hime. ¹⁷ Gogab Yesu Kristu niŋ hekkej nerd nerd matare mat Yesu gobe deŋya hinayiŋ. Irde Al Kuruŋya al kadtinŋya niŋ amajeŋ nerd yuneŋ yuneŋ matabe megeŋ beleq he filgiňiŋ yanarde hike saŋiŋ huwarde haŋ go gwahade hinayiŋ. ¹⁸ Irde deŋya kadtinŋ yago Al Kuruŋyen alya bereya goyen Yesu Kristu beleq deŋ goyen bubulkujne wor po yeŋ nurde duneŋ hi goyen dahade yeŋ bebak tiwoŋ yeŋ nurde hime. Al beleq det kurate hendemiŋ, pelyeŋmiŋ, ulyaŋmiŋyabe dukujmiŋya goyen turŋaŋ teŋbe kuruŋmiŋ goyen bebak teŋ haŋyen gwahade goyen po, deŋ wor Yesu beleq amajeŋ nerd duneŋ hi goyen dahade yeŋ keŋkela bebak tiwoŋ yeŋ nurde hime. ¹⁹ Yeŋ beleq deŋ goyen bubulkujne wor po yeŋ nerd duneŋ hi gobe epte ma tumŋaŋ gwahade yeŋ nurde bebak tinayiŋ. Goyenbe deŋ beleq muŋ kura bebak tiwoŋ yeŋ Al Kuruŋ gusuŋaŋ irde hime. Gogab Al Kuruŋyen dufayya mata iginja goyen yadep ep wor po henayiŋ.

²⁰ Al Kuruŋyen tareŋbe neŋ bana heŋ meteŋ teŋ hiyen. Irde tareŋmiŋ gobe kuruŋ wor po geb, Al Kuruŋ beleq gwahade gwahade dunwoŋ yeŋ nurde gusuŋaŋ irde hityen goyen folet wor po duneŋ hiyen. ²¹ Niŋgeb Yesu Kristuyen alya bereya sios beleq Yesu Kristuya heŋbe hugiŋ hugiŋ Al Kuruŋ deŋem turŋuŋ yaŋ irde hinayiŋ. Fudinde wor po.

Yesuya awalikde heŋ uŋkureŋ hetek

4 ¹Niŋgeb Al Kuruŋ beleq mata kerde gama irnayiŋ yeŋ hoy diriyiŋ goyen po gama irde hinayiŋ. Ga dineŋ hime gabe ne, Doyaŋ Al

Kuruŋyen meteŋ teŋya koyare heŋ kanduk teŋ hime al gare goke ug po dineŋ hime gago. ²Niŋgeb dindikeŋ ge turuŋ turuŋ ma po teŋ hinayiŋ, diltiŋ kamke balmiŋ po hinayiŋ. Irde al kadtiŋ kura matamiŋ igiŋ hewoŋ yeŋ doyaŋ heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hinayiŋ. Irde ditiŋ ge amajeŋ nurd guneŋ teŋ gab matatiŋ hoyan hoyan hinayiŋ goyen goke ma nurde hinayiŋ. ³Deŋ tumjaŋ Holi Spirit beleŋ bitiŋ yisikamde kaŋ beleŋ giti dertiŋ yara dirkeb uŋkureŋ po hitiŋ yara awalikde haŋ. Niŋgeb gwahade heŋ heŋ goyen bada ma heŋ goke kurut wor po yeŋ hinayiŋ. ⁴Deŋ kuruŋ gobe hoyan hoyan goyenbe Yesuya heŋbe uŋkureŋ po haŋ. Irdeb Holi Spirit deŋ bana hi gobe hoyan miŋmoŋ, uŋkureŋ po. Irde neŋ kuruŋ gabe Al Kuruŋ beleŋ kame igiŋ direŋ yeŋ hoy diryiŋ goke po nurde doyan heŋ hite. ⁵Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ manaj uŋkureŋ po, irde yeŋ ge dufayniniŋ saŋiŋ ird ird goya baptais teŋ teŋya wor uŋkureŋ po. ⁶Al Kuruŋ wor uŋkureŋ po. Yeŋbe neŋ kuruŋ gate Adoniniŋ. Yeŋ beleŋ po gab neŋ kuruŋ gayen doyan dirde hiyen. Irde neŋya heŋbe meteŋ teŋ hiyen.

⁷Goyenbe Al Kurunbe Yesu Kristu beleŋ neŋ gayen gwahade gwahade yireŋ yeŋ nurde hiyen goyen po gama irde buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dirde hiyen. Go dirde hiyen gobe muruŋgem teweŋ yeŋ nurdeya ma dirde hiyen, dulŋ dirde hiyen. ⁸Gwaha tiyyiŋ goke asaŋmiŋdebe gahade katiŋ hi:

“Yeŋbe Al Kurunyen gasuŋde hurkuriŋ.

Goyareb Satan fole irde alya bereya Satan yufukde hanjen mar kuruŋ goyen siŋa yirde yade hurkuriŋ.

Irdeb alya bereya yende tareŋ goyen damum moŋ dulin yunyinj,”
yitiŋ hi.

Tikiŋ 68:18

⁹Be, asaŋde katiŋ gwahade po, “Yeŋbe Al Kurunyen gasuŋde hurkuriŋ,” gote miŋbe Yesube megen gar kateŋ kamde gab huwarde hurkuriŋ goke yitiŋ. ¹⁰Niŋgeb hende mat katyiŋ al Yesu gore po megeŋya naŋkiŋya irde det kuruŋ gote miŋ al wor po heŋ doyan yirde heŋ yeŋbe gogo sopte naŋkiŋ fole irde hende wor po Al Kurunyen gasuŋde hurkuriŋ. ¹¹Yeŋ beleŋ po neŋ alya bereyamiŋ gayen meteŋ kurayen kurayen gote tareŋ dunyinj. Al kurabe Yesuyen mere basaŋ mar aposel yirde, munaj kurabe Al Kurunyen mere basaŋ mar porofet yirde, munaj kurabe Yesu niŋ yitiŋ mere igiŋ tagalde tukuŋ tukuŋ mar yirde, munaj kurabe Yesuyen alya bereya doyan yird yird mar yirdeb, kurabe Al Kurunyen mere saba yird yird mar yirtiŋ haŋ. ¹²Niŋgeb Yesu Kristu beleŋ neŋ Al Kurunyen alya bereya saŋiŋ gwahade duntiŋ gobe Al Kurunyen alya bereya faraŋ yurtekbe tumjaŋ tareŋ heŋ kuruŋ henayiŋ yeŋbe gago tareŋmiŋ duntiŋ hite. ¹³Niŋgeb meteŋ duntiŋ gobe gwahader kuŋ kuŋ neŋ tumjaŋ dufayniniŋ Al Kuruŋ Urmiŋ Yesu Kristu niŋ saŋiŋ irde yeŋbe al gwahade yeŋ nurde yeŋya kadom nurd guneŋ teŋ awalikde hitek. Irdeb Yesuyen mere gama ird ird mataniniŋdebe parguwak yara heŋ Yesu beleŋ mata

igij teñ hinhin gwahade po teñ hitek. ¹⁴ Nejbe dirij kalak beleñ mere fudindeya usi mereya nurde bebak ma teñ hanjen gwahade goyen ma teñ hitek. Al dufaymiñ dirij kalak yara gwahade gobe usi mar beleñ mata kurayen kurayen mat usi yirke mata buluñde kateñ hanjen. Go teñ hanjen gobe makañ duba beleñ dakdak tuktawaj irke dakdak gobe kwe yiyyej beleñ goñ ma kuyen go gwahade goyen. Niñgeb nejbe usi mere goyen bebak teñbe gama ma irtek. ¹⁵ Irde kadniniñ ge amareñ nurt yuneñ heñya go hende mere fudinde po teñ hitek. Gwahade po teñ kuñ kuñbe Al Kuruñyen alya bereya tareñ po heñ Doyañ Alniniñ Yesu Kristu beleñ mata igij teñ hinhin gwahade po teñ hitek. ¹⁶ Nejbe Yesu Kristuyen uliñ pigij yara, munaj yeñbe tonajniniñ yara. Niñgeb al teñej beleñ kiñkinij yukuñ basañ heke al uliñ pigij uñkureñ hiyyen go gwahade goyen nejbe Yesu hitte mat basañ heñbe kurabe hanij, kurabe kahaj gwahade ala hitij hite. Niñgeb meteñ nende gigen duntij goyen kadniniñ ge amareñ nurde yunerja meteñ teñ hitekbe neñ tumjañ tareñ heñbe yeñ yara hetek.

Yesu Kristuya heñ al gergeñ hitij gote mata

¹⁷ Niñgeb Doyañ Al Kuruñyen sanjinde hayhay dire yeñ gahade mere direñ tihim: deñbe Al Kuruñ ma nurt uneñ hanjen mar beleñ mata teñ hanjen gwahade ma teñ hinayıñ. Go mar gote dufaybe miñ miñmoñ wor po. ¹⁸ Dufaymiñbe kidomak, titmiñ wor po, Al Kuruñyen mere epte ma bebak titek haj. Irde go mar gote bijde Al Kuruñ pel irde meremiñ nurtek ma yirde hiyen geb, Al Kuruñ beleñ al gergeñ yirtek ma haj. ¹⁹ Yeñbe mata buluñmiñ ge memya muñ kura ma heñ hanjen. Irde mata buluñ niñ amareñ nurde go bana po kuñbe mata goyen teñ teñ niñ po nurdeb mata buluñ teñ tebañ teñ hanjen.

²⁰ Goyenpoga deñbe hanjkapyä Yesu Kristu niñ yitiñ saba goyen nuraminyabe mata buluñ gwahade gote saba ma nuramiñ. ²¹ Deñbe fudinde wor po yeñ ge saba dirke nuramiñ. Irdeb deñ Yesu gama irde haj mar goyen mere fudinde Yesu bana hi goyen goke wor saba dirke nuramiñ. ²² Niñgeb mata buluñ teñ hinhin goyenterbe dufay bikkek buluñ gore lomlom dirke go po gama irde hongay netek hanjen geb, dufay bikkek buluñ gobe tubul po tinayıñ. ²³ Irkeb matatiñya dufaytiñya gobe Al Kuruñ beleñ sope yirde gergeñ wor po diryeñ. ²⁴ Niñgeb deñbe dufayaya mataya gergeñ Al Kuruñyen goyen bitij bana yerde yeñ diliñde mata huwakya mata wukkeñya goyen po teñ hinayıñ.

²⁵ Niñgeb deñ Yesuyen alya bereyabe usi ma teñ hinayıñ. Mere fudinde po kadom momoñ gird teñ hinayıñ. Neñ kuruñ gayenbe miñniniñ uñkureñ Yesu po geb, gago momoñ dirde hime. ²⁶ Be, bearartiñ beleñ dirke mata buluñde katnak geb, nurde ga hinayıñ. Kadtiñ kura bitij ar yirde gwahade po hike kuñ naña ma kurkuyen. ²⁷ Gwaha tinayıñbe

Satan belej buluŋ dirtek belej kerd unnayiŋ geb, gwaha ma teŋ hinayiŋ.
 28 Kawe mata teŋ haŋ mar gobe bada po henayiŋ. Irdeb yinjeŋ haniŋde meteŋ igiŋ teŋ hinayiŋ. Irde meteŋmiŋ gote igineŋ yadebe al kura det kuraŋ amu heŋ haŋ mar goyen faraŋ yurde hinayiŋ. 29 Merebe kadtiŋ biŋ buluŋ yirtek mat ma mere teŋ hinayiŋ. Mere igiŋ faraŋ yurke tareŋ heŋ hitek mere po ga teŋ hinayiŋ. Mere igiŋ gwahade teŋ hinayiŋ be kadtiŋ kura kanduk bana heŋ yul yeŋ haŋ gore nurdeb sopte tareŋ heŋ hinayiŋ.
 30 Irde Holi Spirit gobe kura muŋ biŋ buluŋ ma po irde hinayiŋ. Al Kuruŋ belej Holi Spirit dunyiŋ gobe nalu funaŋde alya bereyamiŋ goyen nigeŋ hitte yumulgaŋ tiyen yeŋ basiŋa dirde kawa dirtiŋ yarabe Holi Spirit gogo dunyiŋ. 31 Niŋgeb deŋbe kadtiŋ ge buluŋ nurd nurd mata, mere misiŋeŋ yaŋ yird yird mata, bearar mata, kwep kwep mata, mere buluŋ mat teŋ teŋ matayabe mata buluŋ hoyaq kurayen kurayen goyen manaŋ yubul po tinayiŋ. 32 Kadtiŋ igiŋ iyiře yeŋ ge buniŋeŋ nurde yuneŋ hinayiŋ. Irde Al Kuruŋ belej Yesu Kristu niŋ teŋ mata buluŋtiŋ halde dunyiŋ gwahade po, deŋ wor kadtiŋ kura buluŋ dirkeb mata buluŋmiŋ halde yunen hinayiŋ.

Al Kuruŋyen mata hulsi yara go po gama irde hinayiŋ

5 1 Niŋgeb hugineŋ matatiŋbe yeŋ teŋ hiyen goyen po teŋ hinayiŋ. Deŋbe Al Kuruŋyen dirjeŋ weŋ, yeŋ belej bubulkuŋne wor po yeŋ nurd duneŋ hiyen. 2 Yesu Kristube neŋ gayen bubulkuŋne wor po yeŋ nurdeb faraŋ yure yeŋ yinjeŋ ge ma nurdeb neŋ ge kamyiŋ. Go tiyyiŋ gobe Al Kuruŋ det hamjeŋ igiŋ muŋ kura galak irde kumga teŋ unke hamjeŋ igiŋ muŋ nuryeŋ go gwahade goyen iryiŋ. Niŋgeb deŋ wor Yesu belej tiyyiŋ gwahade goyen po, al kadtiŋ ge amaŋeŋ wor po nurde yuneŋ hinayiŋ.

3 Deŋbe leplep mata ma teŋ hinayiŋ, irde mata buluŋ mormok dapŋa kukuwa belej mata titjeŋ ma teŋ hinayiŋ. Irde det uguŋ po yade yade niŋ ma dufay heŋ hinayiŋ. Mata buluŋ gwahade gobe neŋ Al Kuruŋyen alya bereya belej titek mata moŋ geb, gago dinen hime. Niŋgeb mata gwahade goke dufay muŋ kura ma po henayiŋ, irde goke muŋ kura ɻut ma yenayiŋ. 4 Deŋbe nanyaŋ mereya mere kukuwamjeŋya ma teŋ hinayiŋ, irde kari mere buluŋ ma teŋ hinayiŋ. Mata gwahade gobe deŋ belej titek moŋ. Niŋgeb mata buluŋ gwahade teŋ hitiŋ yarabe Al Kuruŋ po ga igiŋ nurde uneŋ hinayiŋ. 5 Deŋbe mere gayen keŋkela nurde hinayiŋ: leplep mata teŋ haŋ mar, mata buluŋ mormok dapŋa kukuwa belej titjeŋ teŋ haŋ maryabe, det ug po yad yad niŋ po dufay heŋ haŋ marya gobe Yesu Kristuya Al Kuruŋya belej alya bereyamiŋ doyaŋ yird yird bana goŋ epte ma hinayiŋ. Det ug po yad yad niŋ po dufay heŋ haŋ marbe det gore Al Kuruŋmiŋ hiyyeŋ. 6 Irde al kura go ma kenke waŋ usi mere miŋmoŋ ma diryen. Usi mere wor wor goke teŋbe Al Kuruŋ

belej meremij pel irde haŋ mar goyen bearar yirde buluŋ yiryeŋ geb.

⁷Ningeb mata go teŋ haŋ mar goya awalik ma heŋ hinayiŋ.

⁸Be, deŋ goyen bikkeŋbe mata bulunyen kidoma bana po hinhan. Gega gayenterbe Doyaŋ Al Kuruŋyen alya bereya haŋ geb, hulsi bana haŋ.

Ningeb hulsire niŋ mata po ga teŋ hinayiŋ. ⁹Hulsi bana haŋ marbe mata iginj, mata huwakyabe mata fudindeya goyen kuruŋ forok yirde hanjen.

¹⁰Ningeb matabe Al Kuruŋ belej iginj nurtek goyen teŋ teŋ niŋ po kurut yen hinayiŋ. ¹¹Irdeb kidomare niŋ mata ma teŋ hinayiŋ. Mata gwahade gobe igineŋ iginj kura ma forok yirde hanjen, hubu wor po. Ningeb deŋbe al kura mata gwahade tike yeneŋbe kawan po kuŋ mata gobe buluŋ yineŋ mere saŋiŋ po yirde hinayiŋ. ¹²Nebe mata buluŋ mar gore mata banare balmiŋ teŋ hanjen gobe memyak geb, goke tagaltek ma nirde hi. ¹³Goyenpoga Al Kuruŋyen mere hulsi yara goreb banare mata buluŋ teŋ hanjen goyen kawan forok yiryeŋ. ¹⁴Al Kuruŋyen mere hulsi yara gobe deŋ bana hiyeŋ geb, goreb almet mata buluŋ yade kawan forok yirde hiyeŋ. Goke teŋbe gwahade katiŋ hi:

“Deŋ Al Kuruŋ diliŋde firtiŋde haŋ marbe huwarnayiŋ.

Irde deŋ Al Kuruŋ diliŋde kamtiŋ haŋ mar wor huwarnayiŋ.

Irkeb M esaia belej meremij hulsi yara goyen dunke deŋ bana heŋ hulsi melak hitiŋ yara teŋ hiyeŋ,” yitiŋ hi.

¹⁵Ningeb deŋbe keŋkela wor po heŋ ga hinayiŋ. Al kukuwa yara ma heŋbe al dufaymiŋ wukkek yara heŋ hinayiŋ. ¹⁶Nalu ga hite gayenterbe mata buluŋ po kuruŋ hi. Ningeb mata iginj teŋ hitek kura hike yeneŋbe kame ga ma yenayiŋ. Mata gobe tinayiŋ. Mongo titmiŋe hike nalu ga hubu hiyyeŋ geb. ¹⁷Irdeb dufay keŋkela ma heŋya mali mali kukuwa belej mata titiŋ yara ma teŋ hinayiŋ. Gwaha titteŋbe Al Kuruŋyen dufay keneŋ bebak teŋbe go po gama irde hinayiŋ. ¹⁸Kukuwa fe deŋ buluŋ dirtek goya nene kukuwa ma henayiŋ. Gwaha titteŋbe Holi Spirit teke gore po doyaŋ dirde hiyeŋ. ¹⁹Irdeb tikiŋ asaŋde niŋ tikiŋya Al Kuruŋ turuŋ ird ird tikiŋyabe Holi Spirit belej bitiŋde tikiŋ yupul titiŋ goyen kadtiŋ yagoya tikiŋ heŋ hinayiŋ. Bitiŋde mat amaeŋ wor po nurde Al Kuruŋ isoka irde tikiŋ heŋ hinayiŋ. ²⁰Irde mata kuruŋ deŋ hitte forok yitiŋ goke Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu dejenmede Nanniniŋ Al Kuruŋ iginj nurde uneŋ hinayiŋ.

Ire uŋyat heŋ heŋ mata iginj

²¹Be, deŋ belej Yesu Kristu palap irde hanjen goyen matare po kadtiŋde mere nurde teŋ hinayiŋ. ²²Ningeb deŋ bere almetiŋ yaŋbe Yesube Kuruŋniniŋ yeŋ yende yufuk bana hanjen gwahade goyen almetiŋ yagot yufukde hinayiŋ. ²³Yesuyen alya bereya sios gote doyaŋ al wor pobe Yesu gwahade goyen po, albe berem yagot doyaŋ mar geb.

Yesu Kristube yende alya bereya sios gote Yumulgaŋ teŋ teŋ Al. Irde sios

gobe Yesuyen uliŋ pigiŋ yara. ²⁴Ningeb sios beleŋ Yesu Kristu yufukde hi gwahade goyen po, deŋ bere wor almetiŋ yagot yufuk bana po heŋ meremij kuruŋ goyen gama po irde hinayiŋ.

²⁵Be, deŋ al berem yaŋbe Yesu Kristu beleŋ yende alya bereya sios goyen bubulkuŋne wor po yeŋ nurde yeŋ ge teŋ kamyiŋ gwahade goyen po, deŋ wor bertiŋ yago niŋ amajeŋ nurde yuneŋ hinayiŋ. ²⁶Yesube alya bereyamiŋ sios beleŋ Al Kuruŋyen mere nurde go po gama irde fe baptais teŋ Al Kuruŋ diliŋde wukkeŋ hinayiŋ yeŋ gogo sios niŋ teŋ kamyiŋ.

²⁷Yeŋbe alya bereyamiŋ goyen halde wuk yirde, uliŋde firfurŋeŋ wor po det hoyan buluŋeŋ kura miŋmoj yirmekeb Al Kuruŋ diliŋde wukkek kusamuŋ wor po yire yeŋbe gogo kamyiŋ. ²⁸Ningeb Yesu beleŋ go tiyyiŋ gwahade goyen po, deŋ al wor bertiŋ yagobe nindikenje ulniniŋ yeŋbe bertiŋ yago niŋ amajeŋ nurde yuneŋ hinayiŋ. Al kura berem niŋ amajeŋ nurde hiyen gobe yingŋeŋ ge amajeŋ nurde hiyen go gwahade geb. ²⁹Neŋ kuruŋ gabe ulniniŋ gayen epte ma asogo yirde buluŋ yirde hityen. Gwaha yirtiŋeŋbe paka yirde keŋkela sope yirde hityen. Gwahade goyen po, Yesu Kristu wor yingŋeŋde uliŋ pigiŋ sios goyen keŋkela doyaŋ irde hiyen. ³⁰Neŋbe Yesuyen hanij, kahaŋyabe diliŋya gwahade po geb, gogo keŋkela doyaŋ dirde hiyen. ³¹Be, alya beremya gabu heŋ heŋ mata wor gwahade geb, goke Al Kuruŋyen asanje gahade katiŋ hi:

“Goke teŋbe albe milinjya naniŋya yubul teŋ bere teŋbe ire uŋya hiriryeŋ.

Irdeb alya bereya gobe irawa moŋ uŋkureŋ po hiriryeŋ,” yitiŋ.

Tikula 2:24

³²Mere gabe al mali mali bebak titek moŋ, mere gate mirjbe kuruŋ wor po. Mere gabe Yesu Kristuya yende alya bereya siosya niŋ yitiŋ yeŋ nurde hime. ³³Ningeb deŋ al wor mere gayen gama irdeb bertiŋ yago niŋ dindiken ge amajeŋ nurde hanj gwahade goyen nurde yuneŋ hinayiŋ. Irde deŋ berebe almetiŋ yago palap yirde hinayiŋ.

Dirinjya naniŋya milinjyat mata igiŋ

6 ¹Be, deŋ diriŋ wor Doyaŋ Al Kuruŋ yufukde hanj geb, adotinjya mamtiŋyat mere nurde gama irde hinayiŋ. Mata gobe Al Kuruŋ diliŋde mata igiŋ, huwak wor po. ²⁻³Al Kuruŋ beleŋ Mose saba unyinđe gor saba kurabe, “Adotinjya mamtiŋya palap yirde hinayiŋ,” yitiŋ hi. Irdeb saba gote muruŋgem niŋ biŋa teŋyabé gaha yiriŋ: “Gwaha teŋ hinayiŋbe igiŋ po heŋbe ulyaŋde heŋbe aran ma kamnayiŋ,” yitiŋ. Saba hoyanđdbe gwaha kura ma yitiŋ, gayen sabare po gab biŋa gayen tiyyiŋ.

⁴Be, deŋ diriŋ naniŋ yagobe dirintiŋ yago bearar teŋ hitek mat ma mata yirde hinayiŋ. Gwaha yirtiŋeŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ deŋ naniŋ yago saba dirde matatinj sope dirde hiyen gwahade goyen po yirde hinayiŋ.

Metej marya doyaj marmiyat mata igij

⁵Be, deej al kurate yufukde hej metej tej haj marbe doyaj martij yago kafura yirde yende mere po gama irde hinayij. Irde bitijde mat wor po Yesu Kristu niij metej tej unej hite yara nurdeya metej tej yunej hinayij. ⁶Doyaç martij yago belej denej hikeya po gwaha titekeb turuj dirnayij yej nurdeya ma metej tej hinayij. Gwaha titjeñbe Yesu Kristuyen metej mar belej metej tej hañyen gwahade goyen po, Al Kurunyen dufay po gama irde bitijde mat wor po doyaj martij ge metej tej yunej hinayij. ⁷Ninjeb deejbe al niij ma metej tej hite Doyaç Al Kuruj niij metej tej hite yej nurdeya bitijde mat wor po doyaj martij metej tej yunej hinayij. ⁸Doyaç Al Kurunjbe metej al ma doyaj al hitek goke ma murungem dunyej. Meteñya mataya igij tej hinayij mar go po gab murungem yunyej.

⁹Be, deej doyaj mar wor gwahade po metej martij yago buluj buluj ma yirde hinayij. Denja metej martinyat doyaj altiñ wor pobe uñkurenj po, Al Kurunyen gasuñde hi. Yejbe al kura po igij igij yirde, kurabe buluj buluj yirde ma tej hiyen geb gago dinej hime.

Al Kurunyen fuleña marte det

¹⁰Be, merene funañbe gahade: deejbe Doyaç Al Kurunya hej yende tarej kuruj goyen yufuk bana goj hej tarej hej hinayij. ¹¹Irdeb Satanya fuleña tej teñde niij det Al Kuruj belej duntij kuruj goyen hor yirde hinayij. Gogab Uñgurayen usi mata buluj kuruj goyen igij fole yirnayij. ¹²Neñbe alya ma fuleña tej hite. Megen niij mar kidoma bana haj gote doyaj mar kurayen kurayen goyabe uñgura naja kota ga haj kuruj goya fuleña tej hite. ¹³Goke tej deejbe nalu bulunjde uñgura asogo yirtek yerbe fuleñjare niij det Al Kuruj belej duntij goyen yade hor yirde ga hinayij. Gogab fuleña tukuj murunjde irdeb igij sañij po huwarde hinayij. ¹⁴Ninjeb tarej hej hej niñbe Al Kurunyen mere fudinde goyen fuleñjare kuñ kuñde niij mal timtiñej irde ga hinayij. Irdeb mata huwakbe dari mala pet tej tej niij dumuñtij pet tej hinayij. ¹⁵Munañ fuleñjare niij kahañbasanñtij yarabe Al Kurunya awalik hej hej mere igij goyen tagal tagal niij gitik tej ga hinayij. ¹⁶Irdeb hinayij kuruj goyen Al Kuruj niij dufaytiñ tarej irde haj gobe maymaytiñ yara hej hiyej. Gogab uñgura belej dufay buluj kura deej hitte kili misiñde kak kerde yumultiñej irde hikeb igij yisikamde hinayij. ¹⁷Irdeb Al Kuruj belej dumulgañ tej tej gobe fuleñjare niij tonaj aw sañij gwahade goyen hor yirde hinayij. Irdeb Holi Spirityen bidilabe Al Kurunyen mere geb goyen tanarde hinayij. ¹⁸Irdeb Holi Spirityen tareñde hugijen Al Kuruj mere irde hinayij. Mere irde heñyabe det kurayen kurayen niij Al Kuruj gusuñajan irde, dindiken faraq durd durd

niŋ wor gusuŋaŋ ird hinayiŋ. Moŋgo mata goyen tubul tinak geb keŋkela heŋ ga hinayiŋ. Irde hugiŋen Al Kuruŋyen alya bereya budam goyen faraŋ yeri yeq gusuŋaŋ irde hinayiŋ.

¹⁹Irdeb Al Kuruŋ beleŋ ne manaq faraŋ nurwoŋ yeq gusuŋaŋ irde hinayiŋ. Ne niŋbe Al Kuruŋ beleŋ mohoŋner mere kerkeb al niŋ ma kafura heŋ Yesu niŋ yitiŋ mere igiŋ gote miŋ banare hi goyen tagal tagal niŋ gusuŋaŋ irde hinayiŋ. ²⁰Al Kuruŋyen mere igiŋ goyen basaŋ heŋ tagalde himeke goke teŋbe gago fere nirde nad koyare neraŋ hime. Niŋgeb mere tiye yewerŋ goyen moŋgo kafura heŋ mere ma tiyeŋ geb, kafura ma heŋ mere teŋ ge Al Kuruŋ gusuŋaŋ irde hinayiŋ.

²¹Be, Tikikus beleŋ gab ne niŋ yeq Polbe meteŋ gwahade gwahade teŋhi, irde gasuŋ gwahade keperde hi yeq bebak dirke nurnayiŋ. Tikikusbe kolne nigen yara. Yeqbe Doyaŋ Al Kuruŋyen meteŋ goyen biŋde mat fudinde wor po meteŋ teŋ hiyen. ²²Goke teŋbe teŋ kermekē deŋ hitte kuŋ momoŋ diryen. Irkeb gar neŋ tumŋaŋ dahade hityen goyen nurnayiŋ. Irdeb yeq beleŋ deŋ goyen tareŋ heŋ heŋ ge faraŋ duryeŋ.

²³Be, kadne yago, Al Kuruŋ Nanniniŋa Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu Kristuya beleŋ bitiŋ yisikamke hiwoŋ, irde yeq beleŋ kadtiaŋ yago niŋ amaneŋ nurd nurd mataya Al Kuruŋ niŋ hekken nurd nurd mataya goyen dunwoŋ yeq nurde hime.

²⁴Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu niŋ hugiŋen amaneŋ nurde uneŋ haj mar gobe Al Kuruŋ beleŋ buniŋen yirde igiŋ igiŋ yirwoŋ yeq nurde hime. Gogo po.